???????? ????? ?????????????
???????????? 24 ??????? 2012 ???? 16:52 ?. - ???????????? ???????????? 25 ??????? 2012 ???? 15:19 ?.

แนวทางเวชปฏิบัติ (Clinical practice guideline)

ศ.เสนิง เก่าเจริญ

แนวทางเวชปฏิบัติมีจุดประสงค์เป็นแนวทางมาตรฐานในการรักษาผู้ป่วย ทั้งนี้แพทย์มีความมุ่งหวังที่จะให้การรักษาที่ดีที่สุดต่อผู้ป่วย แต่อย่างไรก็ตาม ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความชำนาญของแพทย์นั้น ๆ การเข้าถึงการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะโรค เครื่องมือทางการแพทย์และห้องปฏิบัติการ ที่จะช่วยวินิจฉัย หรือจำนวนและชนิดของยาและเวชภัณฑ์ที่เหมาะสม

นอกจากนี้ความรู้ความก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ได้มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก จนนำไปสู่การค้นพบยาและชีววัตถุที่มีประสิทธิภาพในการรักษาอย่างสูง แต่ขณะเดียวกันมูลค่าในการรักษาโรคก็สูงตามไปด้วย นอกจากนี้มูลค่าในการรักษาผู้ป่วยสามารถเบิกได้จากกองทุนสวัสดิการในการรักษาต่าง ๆ ตามสิทธิ ดังนั้นในมุมมองของกองทุนในการให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วย จึงมองในมุมของเศรษฐศาสตร์สาธารณะสุขเพิ่มขึ้นอีกมิติหนึ่ง โดยมองถึงความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในมุมมองของสังคม

ในปัจจุบันมีแนวทางเวชปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวางหลายโรค แนวทางเวชปฏิบัติได้เขียนขึ้นมาจากหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล กรม กองในกระทรวงสาธารณะสุข โรงเรียนแพทย์ สมาคมวิชาชีพ และราชวิทยาลัยต่าง ๆ แนวทางเวชปฏิบัติหลายๆ อัน อาจมีความเหลื่อมล้ำ ซ้ำซ้อน เนื่องจากมุมมองที่ต่างกัน แนวทางเวชปฏิบัติหลายอันไม่ได้มีการปรับปรุงให้ทันสมัยตามวิทยาการที่ก้าวหน้าเป็นลำดับ ทำให้แนวทางปฏิบัติอาจมีคำแนะนำที่ขัดแย้งไม่เป็นในแนวทางเดียวกันหรือแม้แต่จะแนะนำคล้ายกัน แต่ในสถานการณ์ที่ต่างกัน เช่น ระดับโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน แนวทางปฏิบัติก็จะแตกต่างกัน ในปัจจุบันได้มีการนำแนวทางเวชปฏิบัติ เป็นข้อได้แย้งทางกฎหมายในการฟ้องร้องแพทย์ ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย ตระหนักในปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงให้ความสำคัญในการตั้งคณะอนุกรรมการแนวทางเวชปฏิบัติเพื่อสร้างมาตรฐานในการรักษาของวิชาชีพแพทย์

โดยทั่วไปแนวทางเวชปฏิบัติ มีอยู่ ๓ ระดับ

๑. แนวทางเวชปฏิบัติ (Clinical practice guideline) เป็นมาตรฐานในการรักษาทางการแพทย์ในสภาวะที่ดีที่สุด (Best practice) ที่จะต้องปฏิบัติ
๒. คำแนะนำ (Recommendation)
๓. โปรแกรมการศึกษา (Education program)

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางการรักษาที่สมเหตุสมผล แต่ขณะเดียวกันเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในการฟ้องร้อง โดยแพทย์ที่ทำเวชปฏิบัติอาจจะใช้วิจารณญาณในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ป่วยในขณะนั้น ด้วยปัจจัยที่

หลากหลายนอกเหนือจากแนวทางเวชปฏิบัติ ดังนี้ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทยจึงใช้คำแนะนำในการรักษาแทนแนวทางเวชปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญของคณะกรรมการแนวทางเวชปฏิบัติ ได้แก่

๑. ฐานข้อมูลแนวทางเวชปฏิบัติ
รวบรวมฐานข้อมูลแนวทางเวชปฏิบัติที่เคยออกและเคยใช้ในประเทศไทย เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงในการปรับปรุงแก้ไขและในการสร้างแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ
๒. การสร้างแนวทางเวชปฏิบัติ กำหนดรูปแบบและขนานในการทำแนวทางเวชปฏิบัติเพื่อให้เป็นรูปแบบเดียวกันที่เข้าใจและนำไปใช้ได้ง่าย โดยมีเป้าหมาย ดังนี้
   ๑. สร้างแนวทางปฏิบัติในโรคที่เป็นสหสาขาหรือมีผู้ป่วยจำนวนมาก ที่อายุรแพทย์ให้การดูแลรักษาอยู่
   ๒. ร่วมมือประสานงานกับราชวิทยาลัยอื่น ๆ และสมาคมวิชาชีพที่อยู่ภายใต้ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทยในการสร้างแนวทางเวชปฏิบัติของโรคเฉพาะสาขา
   ๓. ร่วมมือกับอายุรแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป รพ.สต. ในการสร้างแนวทางเวชปฏิบัติ ในบริบทที่เป็นเวชปฏิบัติภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัด ทั้งในส่วนของแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์เวชภัณฑ์ รวมทั้งแนวทางในการส่งต่อผู้ป่วยที่มีความซับซ้อนเพื่อให้ได้ผลการรักษาที่ดีที่สุด
๓. ประเมินในแนวทางเวชปฏิบัติ เพื่อให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล (Appraisal)
๔. สร้างกลยุทธสนับสนุน เพื่อการนำเวชปฏิบัติไปใช้อย่างแพร่หลาย (Guideline to practice)